

Vladimir
Kovačič

Fedor Mihailovič sedi

Sedel sem. Zunaj se je prižigala ali pa je že ugašala tema, ko sem sedel, gledal skozi okno, ne da bi videl kakšno veliko stvar, zdi se mi, da nisem videl niti majhne, poslušal sem, a ničesar slišal, le utrip svojega srca, ki ga prav dobro poznam že zelo dolgo, odkar sem se rodil. Tako čutim. Hotel sem nekaj videti, a ne vem pravzaprav, kaj, zdi se mi, da sem sedel prav zaradi tega, da bi nekaj videl, videl življenja, ki jih pri-

našajo vetrovi step, življenja, ki ležijo na kupu nalomljenih vej ali pa kar tako, kot če se obrneš stran. Sedel sem, pred menoj je na tleh, na parketu, ki je bil videti star, bila postavljena miza, in ko sem sedel, mi je obraz počival v dlaneh in na nosu sem čutil svoje vlažne prste, kot da bi šel dež, nevihta mimo, skozi moje srce, ki bije enakomerno, tako da vsak udarec slišim, kako gre prek poznanih cest in se ovija uličnih svetilk, tistih, ki ne morejo biti resnične, tistih, o katerih le sanjamo in si želimo, da bi stale pred našo hišo, ko se zvečer žalostni vrnemo domov, z rokami v žepu, ki stiskajo zrak toplih večerov z morja, ko smo bili še majhni otroci in se brezskrbno igrali s soncem, ki nam je hotelo pasti na glavo, s peskom, s katerim smo se zakopali in niti enkrat samkrat ne pomislili na smrt, ki nam že grozi, za vsakim vogalom hiše, ki se bo podrla, podrla, ko bo naš pogled utihnil med obrazi, ki le zrejo in ne vidijo nič. Prsti so bili vlažni, to prav dobro vem, skoraj mokri, kot da bi med prsti poniknil kakšen včerajšnji dež. Morda pa je, le da jaz tega nisem vedel in tudi nikoli ne bom, kajti sedaj prav tako sedim, kot sem sedel takrat, zrem skozi okno, kot sem zrl takrat, in gledam, ne da bi kaj videl. Sedim za mizo in glava mi počiva v dlaneh, čutim obraz, kako je položen na vlažne prste, trepetajoče, in se ne spominjam, zakaj. Daleč je dežela, kjer je ljubezen doma, daleč so sonca, s katerimi smo se nekoč igrali, a še dlje so neskončna spoznanja, ki smo jih pozabili, pozabili, pozabili. Sedim čisto sam, nikogar ni v sobi, le miza, stol in še kakšne reči, ki so navadno v sobah. Včasih se mi zdi prav tako, kot da ne sedim, marveč že spim in sanjam, kako potujem skozi noč v vlaku in nikogar ne vidim, le svojo senco v neki preteklosti, ki tava brez konca in

kraja, a vedno v eno in isto smer, kot da sploh ne tava, ampak dobro ve, kam je treba iti, kje se končno le obrniti, saj je čisto nemogoče hoditi le v eno stran in se nikoli ne obrniti. Vsaj na koncu se gotovo obrneš in poiščeš stran, tiho stran in čakaš, da bo spregovorila, spregovorila z majhnim glasom resnice, ki smo jo že pozabili, saj jo sedaj najdemo le še takrat, ko sonce zahaja in se otroci odpravljajo spat v svoje majhne postelje, kot da niso resnične, kot da so fata morgana ali kaj takega. Sedim, kot da bom še dolgo sedel, tako dolgo, da bom že čisto zares podvomil, če sploh še živim, pa čeprav bom slišal enakomerno utripanje srca. To bo že nekdo drug, nekdo, ki je tujec v tej sobi, nekdo, ki ni niti gost, ampak je le posledica utrujenih staršev, čakajočih na mrtev otrokov obraz, na njegove bele ročice, ki jih osvetljuje plamenček majhne sveče. Pred mano ni le okno, skozi katero ničesar ne vidim, ampak je še neka izmišljena pot, ki vodi mimo meni dragih ljudi, ki jih ne bom nikoli pozabil, četudi oni mene so. Potka je vijugava, gre mimo kar visokih trav, ki jih bo treba pokositi, potem pa sušiti na soncu, dolgo, da bo padel tretji, četrti ali pa celo peti mrak in bodo kosci molili, ko se bodo vračali trudni v tretjo stvar neznanih neznanih noči in dni. To potko sem nekoč že videl, mislim, da mi je sledila, a nikoli prišla čisto do mene. Približala se mi je že na nekaj korakov, a kmalu, ko sem že mislil, da je prišla do mojih nog, bila dlje, bila spet daleč, kot spomin, ki ga nočeš obdržati zase. Vem, to je tista potka, ki se blešči v morju nenapisanih sonetov, v srednjem veku, ki je prižgal ogenj bičanih, ogenj križanih, ogenj tistih, ki bodo večno verovali, čeprav zato žrtvovali sebe, ne da bi bili do samega konca prepričani o tem, za kar so se žrtvovali. Sedaj ni na potki nikogar, prav tako ne za njo niti pred njo, le neka rojstva čutim, rojstva sinov, ki se mi ne bodo nikoli rodili, rojstva hčera, ki bodo vedno ostale le na poti nedonošene misli ali kar tako. Ljubim tisoč stvari, ko takole sedim, a ne vem, katero najbolj, saj jih je resnično preveč, da bi se lahko kar tako odločil. Ali bo treba počakati? Ali je to sploh pomembno? Ljubim zimo, najprej njo zato, ker je bela, in če ni presvetlo, so oči mirne, kot da prihaja moja čast, moja mirna kri v sedlu ranjenih vrancev, potem ljubim pomlad, ki je najbolj zelena, da zveni kot velik orkester na nevidni promenadi duhovnega življenja, potem ljubim poletje, ker je vroče, ker pozabim na glavo, ki nam kar odpade z vratu in se zakotali v morje, če smo slučajno tam, potem ljubim jesen, ki je rodovitna z vsemi barvami naslad naših, našega življenja, ki mu umiramo v prepolno naročje. Vse to ljubim in še veliko drugih reči. Mesta, ki me učijo drugače živeti, kot sem živel, ljudi, ki ti vedno pogledajo v oči, ljudi, ki ti nikoli ne pogledajo v oči, ko jih srečaš. Ljubim oči obojih, kajti ene so spominjanje, druge pozaba, ene rojstvo, druge smrt, ene ekstaza, druge neko čudno vračanje, naš dolg te preklete umrljive zavesti. Zakaj vse to ljubim? Kaj jaz vem. Tak sem se verjetno rodil in težko se je spremeniti, če je pečat pristen in takšen, da je vse najbolj prav. Ljubim, ko prevaram daljavo, kajti odletela bi predaleč, tako daleč kot ptica, ki potem tam umre. Ko prevaram daljavo, se spomnim na bližino, na življenje, ki ga bom živel, čeprav me bo nekaj gotovo bolelo, vsaj včasih tako, da bom v spanju kriknil in preklel

tiste, ki speljujejo življenje na nasprotno stran, v mesta, ki govorijo, a povejo prav nič, povejo le tisto, kar smo vedeli že davno, namreč, da življenje mine, ko se ozremo nazaj, na oči deklice, ki jo ljubimo, a se nam odmika v nasprotno stran. Ogedalce, ogedalce na steni, povej, kje sedijo ljubimci utvar in prevar in pripelji mi jih blizu, da jim roko podam, postrežem z jedačo in natočim zlahnega vina! Kje so, da jim ponudim hitrost spomina, hitrost nepozabljenih imen? Le kje so? Kaj so res tam, kjer obrazi nimajo svojega imena, kaj so res tam, kjer cvetovi kažejo gola imena smrti in gledajo, gledajo kot jaz v okno, v prisluh grobov in spomenike neimеноvanega imena? Kaj so res tam ali pa drugje, kjer ni dosti drugače? Le kdo mi to pove, le kdo? V ušesih ni besed, ni nič, le okno zveni, ki se počasi premika in nastaja med nama daljava, le nekoliko se premika, da daljava nastaja le počasi in vmes spanje, lasje počesanih, preproga evangelija, na katero poklekneš in moliš ljubezen v govoricci drugih. Kam grem, ko takole sedim, da že stvari bežijo drugam, jaz pa se manjšam in sem sam, kam grem popotnik, ki sedim in čakam, da mi kovček skoči v roke, da me korak podžge in zvabi? Kam, kam, kam? Pisatelji so nekoč pisali, a danes je drugače, čeprav še vedno pišejo. Pisali so tako dolgo, da so odšli predaleč in ustvarili imena svojega imena, kraje svojega kraja, morja svojega morja, srca svojega srca. Pisali so in zrlri skozi okna (ali le v okna), kot to počnem jaz sedaj, a oni so zrlri včasih, čeprav sem tudi jaz sam zrl nekđaj in imel obraz v dlaneh in premišljeval, ne da bi se bil uprl z vso silo, ki jo imam še vedno v teh svojih rokah, v teh svojih nogah, ki poznajo domovino zaveznico, glasove jutranjih ptičev celo, a le morda in le za hip, ko nam je drugače kot navadno, drugače, kot piše zgodovina in nas uči. Koliko časa bom še sedel in hkrati vedel, da nisem v zaporu, saj lahko končno stopim, če se mi zahoče do svojega otroka v sosednji sobi. Kaj naj to sedaj naredim ali pa še počakam, ko bom zaslišal krik od zunaj ali pa iz te sobe, v kateri leži moj zlati otrok in sanja, kot sem sanjal nekoč jaz, a sedaj se mi že dolgo prav nič ne sanja. Že dolgo se mi nič ne sanja, poti, ki hodijo ponoči v meni, so prazne, le veter se včasih zapodi prek njih, a prav kmalu utihne, ko pa vidi, da ni nikogar, ki bi mu podal svoje hladno obličje. Tako čudna praznina je v meni, ko sem tako obdan od teh sten svoje sobe, ki premišljujejo svoje spoznanje, dolgost staranja, ki nas vabi v naslade, v skrivališča sladkih, omamnih besed, ki se jim tako radi predajamo in molčimo, ko gre nad nami vzdih božanski, napeta hrbtenica ljubezni, ki nas loči od smrti in se ji izpovedujemo z iluzijami otroštva, brezbrizni, ko smo lepi in polni, tako voljni in preprosti, da pozabljam vzpenjanje težke revščine. Mladi smo in lepi, pijemo vino, ki nam ga prinašajo. Že dolgo nič ne sanjam, kot da bi zbolel za neko čudno boleznijo, ki ji ne vem imena, a zato moj otrok sanja, vidim ga, kako leži v svoji posteljici, oči ima prav take kot jaz, obrvi še širše in lepše kot jaz, usta, polna, kot da hoče pojesti ves svet in ga imeti rad, prek obraza pa mu gredo sanje pozabljenega sovraštva, spokojne ptice, ki se spuščajo s strmih planin na polja široka, na katerih se klanjajo žita, ampak ne zato, ker bi bila komu podložna, temveč ker se čutijo svobodna. Tako mil obrazek ima ta moj fant, nekoč bo ljubil najlepšo deklico vseh dežela, prihajala bo na belem

konju, z belo obletko in se mu smejala, potem pa dala, poljubljal jo bo in vrgel med žita svojih lepih sanj in gledal, kako gola trepeta, kako gre sonce nižje v votlo noč svetlikajočih se zvezd. Moj fant že spi in sanja in hodi po svetu z zdravim telesom ponosnih duš. Meni pa je nekoliko tesno v duši, neka dolgost me teži in mi jemlje tisti čas, ki sem ga vedno hotel, mu podati roko in se z njim veseliti kar tako, po velikih travnikih paš, med čebelnjaki in vedeti, da med diši samo enkrat v življenju, drugič pa že greni, da te le enkrat vzdigne, potem pa prepolovi srce, da po malem neprestano teče kri, gosta, ki se ovija stebrov Korinta, temna, kot da bi ušla iz mrakotnih hodnikov podzemlja. Le enkrat, le enkrat zapoj, sem slišal peti pesem, bilo je dolga leta nazaj, ko sem hodil sam in jih srečal z velikimi obvezami čez usta. A oni so peli in šli mimo, ko pa sem pogledal za njimi, sem videl le še temne postave na rdečem nebu in krike ptičev, ki so že padali v noč, v katedrale svoje obrnjene elipse. Čudil sem se, da so tako hitro minili, številni po številu, čeprav se danes več ne čudim, le zakaj bi se čudil, ko pa so šli le mimo kar tako, morda celo za šalo in se lepemu dnevu smejali v brk. Mislim, da so morali biti postopači, čeprav so bili prijetnega videza in niti ne preslabo oblečeni, morda pa so le bili kaj drugega. Sonca potem ni več bilo in ostal sem v temi, da bi poslušal, kaj prinese noč. Sedim in sem zelo blizu svoje odsotnosti, že kar preblizu. Okno se nekako blešči, a verjetno se le meni tako zdi, saj le zakaj naj bi se bleščalo. Noge so nekam trde, čeprav sedaj pravzaprav počivajo, počivajo na tleh, kjer je veliko prahu, kot ga je tudi na mizi, oknu in celo na mojem obrazu in nekje zadaj, če pogledam zelo naprej, diši kadilo, duhovnik se priklanja in mimo njega gre množica ljudi. Tihi so in spogledujejo se. Preveč jih je v tej moji samoti. Ura že dolgo stoji. Čas je, da bi jo kdaj navil, da bi bila, saj ima čudovit zvok, ki se cedi kot med, a kaj — potem bo preveč časa za spanje in bojim se, da zaspim, ko se bo ravno moj sin prebudil. Hotel bo jesti, a nikogar ne bo, da bi ga nahranil, hotel bo piti, a le kdo mu bo dal piti, ko pa ni tu nikogar, razen mene in predvsem sten, prahu in še vsega tega drugega, kar je tu naokoli mojega obličja, mojih slutenj in mojih duhov. Nikakor ne smem zaspati in pustiti sina, ki bo zagotovo zajokal, ko se prebudi. To se ne sme zgoditi, a priznam, da se včasih tega zbojim. Ne bo se zgodilo! Sosedov že dolgo ni, slišal sem, da so umrli, novi pa se še niso poselili. Čas gre tako počasi naprej, da si včasih rečem: »Ustavil se je. Zakaj pa ne, saj moja ura tudi stoji.« In si mislim, da bi bilo v takem primeru možno živeti, večno piti studence, ki teko tam zunaj, večno ljubiti dekleta s toplo kožo in dolgimi nogami, ki te ovijejo okoli pasu in ti skrajšajo življenje za tople noči, za nezavest, ki je svečenica in svetnica novim rodovom. Da, večno bi lahko tako živeli in do poslednjega krika ljubili, do zarje, ki bi krvava pokleknila in vrgla jadra jadrnicam kvišku in nam predrla zenice prezgodnje vrnitve. Nekoliko mi je hladno, čeprav sem dovolj oblečen in nasploh ni prehladno, usta so malo suha, kot da se bojijo kakšnega odvratnega poljuba, čelo pa lica so vlažna, kot da so na preži. Zgodnja so poletja, ko pridejo, nam prineso vse, kar hočemo in si že dolgo želimo! Hladno mi je, a mislim, da ne bom nič drugega več oblekel. Sedaj sedim in razčlenjujem samoto. Mornarji posedejo po krovu in pijejo rum. Morje va-

lovi in jadra so napeta. Kitara igra, nekaj jih poje, malo pa se jih smeji in kopnega ni. Valovi butajo do obzorja, do samega konca razuma, do mrzlih členkov mojega zlatega otroka. Pijte, mornarji, in igrajte, dokler trudni ne zaspate, oddaljeni od obal, oddaljeni od spomina, oddaljeni od svojega preteklega telesa. Ne pišite dnevnika svojih sanj in zbrisite datume svojih popotovanj, napišite zvezde in poslušajte veje, ki zamolklo šumijo in se obračajo, obračajo k vašim očem, k vašim nevestam in k vašim cestam. Pišite ta dnevnik in se sprehodite z drugimi koraki. Pišite mi vsaj zdaj in pozabite, kaj sem vam rekel mnoga mnoga leta nazaj. Nazdravite mi in pijte, da posušite vlago z mojega čela in se sezujte, ko stopite v bolj plitvo morje, in nesite svoje ladje, da se odpočijejo morja. Ko sedim, mi noga udarja ob drugo nogo, čisto ritmično to počnem. To sem že včasih počel, ko sem tako sedel in je bil en udarec prostor, drugi čas. In je šlo tako naprej. Ena dva, prostor čas, tri štiri, prostor čas, pet šest, prostor čas, sedem osem, prostor čas in tako dalje v noč in dan, v vsa otroštva otrok in vse smrti starcev. Sedaj je podobno, mogoče le malo drugače kot takrat, saj pravijo, da se človek spremeni, in če se spremeni, je tudi drugo in tretje in četrto malo drugače. In zdaj mislim, da bom popil čaj. Zavarka je že pripravljena, le vodo še zavrem. Postavim jo na ta svoj dobri stari koharček, niti po vodo mi ni treba, je že v čajniku, katerega oblika me zaziba v neko posebno stanje, v neke čase, ki se od časa do časa pretočijo v meni in se spet odlijejo, ko popijem čaj in dalje tako sedim, kot že dolgo časa. Le za trenutek vstanem, saj kdaj pa kdaj moram vstati, da si pripravim jedačo ali pijačo, tudi čas pride, ko moram na stranišče, ko se umijem. Sprehajam se po tej majhni sobi, postanem za trenutek, ko se mi zdi, da nekdo trka na okno, postanem, ko se mi oči zaprejo in gledam deklico iz tuje dežele, ki se mi s tihimi koraki približuje in hoče, da ji govorim karkoli, da jo gledam, lahko se ji tudi smejim, lahko počnem prav vse, kar se mi za hoče. Vem, da bo ta čas hitro minil, vem, da bo kmalu spet vse po starem, ko bom sedel nazaj na že malo majavi stol in mi bo v nosnice prihajalo staro listje, kostanj, ki sem ga bil nekoč pekel v neki kuhinji in je bilo kar vse ali pa malo manj kot v neki pravljici, ki jo še vedno berem, le da postajajo črke iz dneva v dan nejasnejše, vedno težje je razbrati pisavo, ki postaja pisana kot jesenske barve dreves, a čeprav pisana, nekoliko nedomišljena. Preberi si to umiranje, preberi si ga zdaj, ko so vsi tako daleč, ko so vsi na nekih prekletih obiskih ali pa kar tako, ko je to okno tukaj, ko bo kmalu voda zavrela in bom pil davne deklice, pil spominjanja in pozabljanja, pil vse, kar sem prehodil, kar sem videl in delal v življenju, še enkrat se bom sprehodil po ulicah, ki so mi bile drage, srečaval pijance s krvavimi očmi in tudi tiste, ki se zdijo čisto normalni, a te ne morejo prevarati z nobeno držo, z nobenim ravnim pogledom, z nobenim ravnim korakom. Te ulice so ponoči tako prazne, ko sneži, se tebe ovije sneg. Potem zavijem v bolj svetel predel mesta, kjer je že kar luči prižganih, kjer živijo bolj mladi ljudje in se sedaj ljubijo, čeprav jih ne vidim, a če hočem spoznati njihove dihe in topla telesa, spoznam jih spočite, ko kličejo: »Otroci, prebudite se, dolgo dolgo ste spali, prebudite se in dajte očku in mami poljubčke!« Tu je tiho, le voda vre, a na ulici je še bolj tiho in mirno, da bi se razjokal, če bi bil malo bolj občutljive

narave kot včasih, če me je zapustila deklica in šla z drugim ali pa tudi ne. Prav dobro vem, da bi se razjokal, pa čeprav le tiho, kot rastejo trave spomladi, kot se odpirajo rože, zaljubljeni pogledi. A vse to je daleč, v meni živi neki mir, čeprav se bom iz tega prebudil, znova popotoval po tujih deželah, po tujih mestih, kjer bom srečal deklice, ki ljubijo drugače kot doma, a se vseeno z njimi sporazumeš. Mogoče bom za vedno zapustil domače mesto in vse dni popotoval in delal, kar se mi bo v nekem hipu zahotelo, delal, ne da bi pomislil, ta bo pa rekel to, oni pa kaj petega, delal bom zdaj to, čez čas čisto nekaj drugega, ljubil deklico iz tuje dežele, ki je ne bom nikoli več videl, mogoče si bova pisala, voščila za rojstni dan, saj drug za drugega veva, kdaj sva rojena, potem pa ljubil tisto, ki mi da živeti, kajti spomin nanjo me bo gotovo preživel in tako je tudi prav, tako hočem in se tega veselim. O ti veter, ki mi nosiš sneg v oči, daj mi svojega mraza, ledene ljubezni, odpri oči ljudem, ki vsak dan zgodaj zjutraj vstanejo in delajo do poznih večernih ur, ki živijo drugače od mene, ki sem le kaj malega napravil — a oni mislijo prav tako kot jaz, njihove bolečine so mogoče še večje kot moje, njihova veselja lahko zares pretresejo svet. Ko jih gledam, nikoli ne opazijo, da sem zbran, da jih imam rad in da mi je zato kdaj malo hudo, ko grem dol v metro, oni se pa že trudni vračajo. In tudi nikdar ne bodo vedeli. Sedijo v met-roju in berejo knjige ali pa spijo ali pa jih boli. Čisto drugačni so od mene, a jaz bi tako zelo rad, da bi se odkrito pogovarjali, čeprav vem, da se ne bomo. Oni govorijo včasih s pogledom tako glasno, da me bolijo ušesa, in bolj tiho so, bolj so glasni. Govorijo kot ponosni spomeniki in ne vem, kaj bi. Voda že nekaj časa vre. Odstavim jo z vročega koharčka, naprej natočim v skodelico zavarko, potem vrelo vodo in nasujem sladkorja. Ko mešam z žličko, je tako prijeten zvok, zdaj ga ne bi zamenjal za nobeno drugo glasbo, saj mi je resnično lepo. Enakomeren zvok daje mirnost mojemu življenju, spominja me na jutranje ure, ko sem se prebujal v tujem mestu v tuji sobi, ne v tisti, kjer sem navadno živel in mi je bila zoprna, ampak v drugi, kjer sem se prebudil le malokrat, in ko sem pogledal skozi okno na široko cesto, mi je bilo nekaj časa, kot da sem doma. Kmalu pa je to minilo in mi niti ni bilo hudo, le neki popolnoma novi občutki so bili v meni, ki me do tedaj še niso prevzeli. A težko je povedati, kaj je to bilo. Če bi o tem začel pripovedovati, bi gotovo zavozil na napačno pot. Tista soba? Tista soba? Starinska soba, rjavkaste tapete, črn pianino, na njem pa rdeča in rumena sveča, skromna mizica, na kateri sem pisal, divan, prekrit z rdečim pregrinjalom, fotografije neke deklice in njenih sorodnikov, pred pianinom vrtljiv stolček, povsem običajen, kakršnih sem že mnogo videl, a ta je vseeno drugačen, stoječa lampa, te so mi bile že od nekdaj všeč. Spominjam se obiskov, kamor sva hodila z mamó, ko sem bil še zelo majhen. Najprej temačen hodnik, vem, da so čevlji gromko udarjali ob lesena tla, v stanovanju stare gospe pa potem mnoge stoječe lampe. In bila je še glasba, ki sem jo ljubil. Zdi se mi, da sem jo bil ljubil že takrat, ko me še ni bilo na tem svetu. Čaj je sladek, takšnega imam tudi rad, okus je poln, ampak ne vem točno, kak. Ko pijem, sem rahlo naslonjen na mizo, s pogledom, uprtim v okno, in s tem okusom v ustih, s pritajeno samoto, ki govori: »Sam si na tem svetu.« Zdrznem se, da

odložim skodelico, da se naslonim nazaj in pogledam v strop, da vidim pajčevine, ki jih nisem prej nikdar zaznal. Sam. Sam. A vendar ne. Saj poznam tako veliko ljudi, s katerimi se pogovarjam, pogovarjam o mnogih rečeh do jutra, ko si že ves pijan, napolnjen z zarjo za nekaj novih dni, z optimizmom, ki se včasih kar preveč stanjša — saj poznam veliko deklic, ki me hočejo ljubiti, jaz ne vem zakaj, one pa najbrž tudi ne, ampak to je čisto vseeno. Le tako je, ti skrivnostni pogledi lepih deklic, njihove skrivnostne namere, ko te osvajajo, ko ti pijejo iz oči kaj vem kaj, da so sladke, ko jih poljubiš in jih imaš rad kar tako, medtem ko gorijo le sveče, medtem ko ne moreš biti sam, medtem ko so vzdihni, ko so vračanja nazaj in poti v naprej, ko jem ta sok let, ki jih nekoč več ne bo, da se boš vprašal, le zakaj so tako hitro minila, le zakaj, ko pa je to čisto nemogoče, prekleto. Tista soba majhnih ljubezni, kristala, tapet in dveh sveč, ko se ni niti končalo niti začelo, ko nisi ljubil niti sovražil, le živel malo bolj, v tiste dolge cevi nekoliko že praznih noči. Pijem čaj in sedim, vse je tako zelo preprosto, da bolj že ne bi moglo biti. Neko glasbo čujem, verjetno je iz sosednjega praznega stanovanja, lahko pa se le meni zdi tako. Moj sin pa spi, le kdaj se bo prebudil in zrasel v močnega velikana, v pomlad, ki jo bomo vsi skupaj požirali in se veselili podnevi in ponoči ob prepolnih mizah, ki se ne bodo nikdar spraznile. Vsi bomo peli, tudi tisti, ki imajo slabe glasove. Zunaj bomo sedeli, čeprav bo zvečer že hladno. Ena rumena sveča in ena rdeča sveča in še glasek deklice, ki ima roke v žepkih. Avtomobili se vozijo mimo, a kot v snu. Ko popijem čaj, mi ostane okus še dolgo v ustih in slabotna svetloba luči in še neko zimsko jutro, pravzaprav okus po njem. Samo zato bi ga še enkrat rad doživel, da bi ga bolj obdržal v sebi, kot pa sem ga lahko. Ne vem, zakaj si to tako želim, saj je to verjetno tako neumno in naivno. Sedaj sedim mirno z rokami v naročju, z iztegnjenimi nogami, kajti tako mi je neverjetno udobno. Življenje se prebudi v nogah ali pa se le meni zdi tako, potem pa gre dalje po telesu navzgor, čez vse ude ljubezni in sovraštva, čez vsa naša mesta in dežele, čez vse glasove, čez luno in sonce, čez pozdrav, ki nam ne odzdravi. Rame so mi malo težke, a nič zato, v konice prstov mi je skoraj hladno, drugače pa me je čaj dobro pogrel in me napravil zadovoljnega bolj, kot pa te običajno lahko napravi čaj. Nekoliko me moti le to, da nisem dolgo spal, a hkrati sem miren, ko pa moj fant tako dobro spi. Misli se mi nekoliko mešajo, en čas gre v drugega, dva prijatelja se združita v enega, ena deklica govori drugi v meni. A to niti ni tako slabo. Sosedov verjetno še dolgo ne bo, da bi za vrati prisluškovali in govorili naprej. To pa je že zoprno. Tudi če grem po ulici sam, ne prenesem, da bi mi kdo sledil. Če kdo to dela, se obrnem nazaj in se mu ozrem v oči, da se tudi sam obrne in prične stopati v drugo stran, tja, kjer mi je začel slediti. Jaz se prav tako obrnem, a mu ne sledim, le iščem tisto, kar je njega nagnalo, da mi sledi. Včasih, to je navadno, ko je zelo zelo vroče, mi sledi moja lastna senca, ki se seveda obrne z menoj vred, da se potem dolgo smejim in presenečen kar obstanem. Moje začudenje opazijo seveda tudi drugi, a tega začudenja ne more deliti nihče z menoj, v moji samoti je prostora le zame. Včasih mi sledi spomin, to je navadno, ko so ulice prazne in je pozno ponoči ali pa že zelo zgodnje jutro, kar pa se zgodi zelo redko, saj sem po naravi

ponočajnik. Takrat se obrnem nazaj in pričnem stopati s hitrejšimi koraki, kot pa sem začel, in se približujem prihodnjim rodovom. Srečujem pa še pse, ki malo lajajo in migajo z repki. Tako prijazni so in dobri, če nimajo verig okoli vratu. Njihovi gospodarji mi le redko privoščijo pogled in pozdrav in še ta je kar tako, kot da bi padel z neba. Včasih mi sledi ženska, ki jo ljubim, a mi je daleč. Obrnem se, čeprav je to zelo težko storiti, obrnem se, da me boli spomin in grizljajoči psi v njem, obrnem se z resnično muko, kot da grem mimo inkvizitorjev, ki me hočejo sežgati na grmadi, in poleg še moje nenapisane knjige, obrnem se z nemirnim pogledom, ki ji ga hočem dati v njene oči, a ona miži in me ne vidi, čeprav čisto po tiho kliče, pridi, pridi in je malo žalostna, ko pa me ni, ko že tako dolgo potujem do nje, da bi bil lahko v tem času že na soncu ali pa še dlje. Kako zelo ima zaprte oči, roke, ki me bodo težko še kdaj ovile okoli vratu, usta, ki mi bodo težko še kdaj dala poljub. S počasnimi korakom se vračam nazaj in sedem v njen dom, ki je prazen, stene gole, okno pa odprto, da je veter raznesel vsa moja pisma po tleh, kjer jih še vedno prav nespodobno obrača in prelistava z nečisto roko kužnega tujca. Nje ni več nikjer in vse je že drugače, kot je bilo. Težko je potovati nazaj, v stare kraje in bolečine, mogoče težje kot v nove, tiste nepoznane, ki jih le slutimo in nas sprva še kar prijazno vzamejo. Miza, za katero navadno piše, je pospravljena, in ko se sklonim, vidim, da je vrezljano TUKAJ NE BOM VEČ PISALA. To je vrezala z zelo ostrim nožem in mislim, da s tistim, ki mi ga je bila nekoč pokazala. Sedem za njeno mizo in iz žepa vzamem majhen pipec, z umazanim rumenim ročajem, ki se mi zdi zelo smešen, ki sem ga dvakrat izgubil, potem pa ponovno našel. Hočem vgravirati TAKO MALO BESED MI JE ŠE OSTALO, a se premislim, ko je rezilo že v mizi in je dan, ko pogledam skozi okno, in vetra nič več. Dvignem se in zapustim njen dom. Rad bi si umil obraz z nekoliko bolj hladno vodo kot navadno. Včasih mi sledi cela gruča ljudi. Takrat pa se obrnem in zakličem: »Kje ste, moji psi, da jim zgrizete neprečute obraze, da jim zgrizete njihove jalove roke, ki so odvrgele motike v daljavo konj in v silhueto nekega nemira? Kje ste, psi z ostrimi zobmi? Kje ste?« In ko pridejo, je pokol. Kmalu ležijo razmesarjena trupla, ob njih pa počivajo psi, ki jim jeziki, rdeči in dolgi, molijo iz ust. Sam pa se med njimi sprehajam in jih božam po lepih vratovih, ki se jim dlaka blešči malo od sonca, malo pa od krvi. Trupla, psi in jaz in s svojim pipcem si v dlan vrežem ljubezenski trikotnik in se smejim: »Bežite, psi, še bolj lačni so za vami!« In odbrzijo, le eden, vidim, da ne more. Njegova noga je zlomljena, hitro diha in se stisne k meni. »Kaj te boli, Tarzan?« ga sprašujem. Še bolj se stisne, da spoznam, da je toplejši od mene. Zapre oči. Nekoliko bolj trepeta in čez nekaj časa zaspi. Sonce pa je že nizko in v sebi omahujem, ali naj grem ali pa kje poiščem odeje in ležem poleg psa. Na koncu se odločim, da grem. Tako bo noč bolj mirna. Moja in njegova. Včasih pa mi ne sledi prav nihče. Takrat se nikoli ne obrnem. Enakomerno hodim in preiščlujem o tistih, ki jim bom sledil. Sedim in se mi zdi, da okusa po gorkem čaju ni več v mojih ustih. Tako težek sem in utrujen, ko nekoliko preiščlujem o tem, da bi utrnil luč. A kaj bom potem videl, morda mi bo spet postalo hladno, kot mi je že bilo, tega pa nočem. Morda se mi bo hotelo

zaspati, a kaj poreče moj fant, ko se prebudi lačen in bo zagotovo hotel jesti. Potem naj ostane kar tako, kot je, naj kar še dolgo bo tako, kot je. Lahko pa nanese tako, da se pripeti kaj zanimivega. Mogoče se vselijo novi sosede. Čas prav gotovo že je. Nad menoj bo potem ropotalo, ko bodo postavljali pohištvo in ga spet prestavljali, ker si bodo žene domislile, da tako ni dobro, kot so že postavili. Možje bodo nekoliko hudi na svoje žene, ki s tem kažejo na nestanovitno naravo in na nezadovoljstvo v zakonu prav tako. Lahko se bodo celo prepirali zaradi takih malenkosti, a počakajmo, da vidimo sami, kaj bo. Saj bo lahko čisto drugače in se le meni hoče takšnega hrupa, zato pa tako govorim, zloba zlobasta, reva revasta. Treba bo očistiti strop teh pajčevin, sploh vse je zelo nečisto. Snažilka bo imela kar veliko dela, da vse spravi v red. Mislila si bo, kako neurejen človek živi tukaj, mogoče je celo malo bolan, ko pa dopusti, da preteče tako veliko časa, ne da bi posegla kakšna metla v njegovo stanovanje. Ko bo odhajala in ji bom mogoče plačal celo več, kot pa bo sama hotela, se bo najbrž namrdnila in si nadela izraz, češ, intelektualci so čudni (vsaj nekateri), čudna bitja. Njihova odkritja samo mešajo svet, ki je že kar predolgo čuden in skoraj nedoumljiv. Čisto napačno ga spreminjajo. Po stopnicah se bo spuščala navzdol tuhtajoče in še nekaj časa bom slišal korake, ki bodo nemara zveneli meni v ušesih še dolgo očitajoče. Še potem, ko bo tu čisto tiho in bom dalje sedel, mogoče bom takrat že imel kakšno knjigo pred seboj in jo bral. Že dolgo nisem ničesar prebral, kot človek, ki ves dan intenzivno dela, ko pa se utrujen vrne domov, hoče le še spati, mogoče prej še leči s svojo ženo, ki ji ni prav nič do tega. Mogoče bi moral zdaj odpreti okno, ker je zrak slab, toda jaz na noben način nočem, da bi mi bilo hladno. Če mi je hladno, mi pride toliko čudnega na um, vse se tako bliskovito križa, da kmalu postanem skoraj zmeden in se bojim, kaj bo v prihodnjih dneh, kaj strašnega se bo zgodilo z menoj, čeprav le kaj naj bi se zgodilo, ko pa živim tako mirno življenje, kakršnega ne živi skoraj nihče, le redki, ki so se podali na tako nenavadno pot kot jaz. Ko jih srečam in se pogovarjam z njimi, se mi zazdi večkrat, da v njih bije moje srce, da so črte na njihovih dlaneh črte mojih dlani, čeprav to ne more biti. Nikoli se ne sporečemo, niti za hip ni kaj temnega med nami. Ko potem odhajamo vsak na svoj dom, navadno so ti večeri še bolj mirni kot običajno, se zaprem kot školjka. Že zelo dolgo časa se nisem srečal z njimi, tako mi je, kot da so oni pozabili name, čeprav ne vem, od kod meni ta občutek. Najbrž niti ni lepo, da tako mislim o njih. Človeku se včasih vse mogoče zdi, celo zelo rado, česar si ne bi bil smel misliti, ko pa vendar nima nikakršne osnove za kaj takega. Slutenj nisem imel nikoli preveč rad, kajti velikokrat se mi je zgodilo, da so se uresničile, posebno tiste neprijetne, ki te potem prekrijejo z žalostjo ali vsaj slabo voljo, ki ti prinesejo noči, ko ne veš, zakaj sploh še živiš. To pa gotovo ni dobro. Sedim in si gladim roke. Že dolgo je noč. Ko bo jutro, bom šel slonet na okno, mogoče ga bom še celo odprl, če se mi bo zdelo, da je zunaj kakšno toplo sonce, poslušal bom otroke, ki se bodo verjetno že igrali, posebno če bo toplo sonce. Če bodo prijazni, jim vržem žogo mojega otroka, ki sem jo bil kupil, ko še niti slutil nisem o njem, ko si zares nisem mogel misliti, da se kdaj srečava in si porečeva sin moj,

oče moj, kako si kaj, kako je kaj bilo, kako bo dalje, ko sva bila še tako daleč drug od drugega, da bi bilo skrajno perverzno pomisliti, da se kdaj srečava, posebno v tem stanovanju ne, ki se mi zdi, da mu ne more ugajati, ko pa ves čas spi in tudi drugih otrok ni sem. V tem je gotovo nekaj narobe. Če bo zjutraj sonce, se morda on enkrat le poigra z njimi, katerih družbe očitno ne ljubi preveč, mogoče jim pokaže igre, o katerih se njim niti sanja ne. In vzljubili bodo drug drugega, moj fant sploh ne bo hotel več spati, jaz pa bom na oknu in ga ves čas gledal, od časa do časa si bova zadovoljno pomahala, potem pa se bo dalje igral, sonce bo, vse zeleno, kot si tudi jaz želim in sem si vedno želel. Zelo rad bi zdaj stopil do otroka, a bojim se, da bi ga prebudil in hudo bi mi bilo, če bi ga videl neprespanega. Naj še spi, jaz pa se mogoče tudi povrnem v svoja otroška leta, ki jih začenjam počasi že pozabljati, česar pa ne smem na noben način dopustiti. Velikokrat me je zazeblo, navadno se je takrat že jutri in jaz sem bil le še v polsnu. Takrat sem se zvil v klobčič in si mislil, da sem poredna kača, ki bo pičila vsakogar, ki se ji bo nameraval približati. A bilo je včasih tudi mene strah in sem se potem kar polulal in čakal, kdaj bo prišla mama, da me preobleče. Njen obraz je bil vedno nasmejan, zato se tudi jaz vedno nasmejano držim svojemu otroku, da mu ne bi prišlo na misel, da ni lepo živeti. To mi nikakor ne bi bilo všeč. Hočem, da je kot sonce, ko se prebudi, da reče: »Daj mi veliko lepega, tati, ne hočem le enega, daj mi prav vsa.« Tako bo nekega lepega dne. Jaz pa sedim in dnevi gredo mimo mene, zdi se mi, da jih opazujem kot kake slike, ki se vlečejo mimo mene, sam pa le strmim in sem od časa do časa začuden, ko pa je tako, meni včasih nenavadno, včasih pa tako običajno, kot če gledaš soseda čez ulico in ga pozdravljaš in vabiš k sebi domov. Tako je včasih in še naprej, potem se pa vse spremeni, slike ob meni gredo hitro, da kar ne razločim, kaj je na njih. Včasih vidim tam tudi svojega fanta, na vrvi ima psa in kot da je slep. Ničesar ne vidi. »Fant moj, poglej me!« mu pravim, potem pa že zakličem, ko mi ne odgovori, morda niti noče. Tu sem le jaz in ta glas, ki hoče zamreti, tukaj smo vsi, ki mnogokdaj čakamo na svojo in tujo prisotnost, a ta poležava nekje za vogalom, zacvili od časa do časa kot mucka in še naprej tam ždi prisotnost volkov in prerokovanja iz rok, prisotnost, ki nas bo objela kot šapa medveda, prisotnost, ki je mogoče le ustvarjanje tujega sveta, ki ga nikakor ne ljubimo, pa čeprav z našimi vrtovi, po katerih se sprehajamo sami, spovedniki dreves, ki molimo zbrani nabrekli tišini brez in svojega oltarja, kjer nam glava počiva v zakramentih železnih trav, njihovega zvoka, ki daruje moškimi potkam povečano spolno moč. Tu sem in povsod, rezbar novih mest z ulicami vsakdanjega mleka in kruha, z duhom, ki ga mora imeti rad ta in oni in malo tudi drevesa, ki počivajo nad nami in nas ovijajo s krošnjami nekega spomina, a ne vem več, katerega že. Lahko, da sem ga pozabil, lahko, da ga nisem nikoli poznal ali pa sem ga le sanjal in potihom govoril o njem. Prav vse je mogoče pa le enega in istega ne vem, ker je že predaleč, v gozdovih, skozi katere sem se nekoč sprehajal sam in gol, z neko zapovedjo v svojem snu in mladostnem srcu, z meči, ki jih bo polomil prav vsak človek tega sveta, vsak otrok, ki se bo rodil in stopil do mene, ki zdaj sedim, in do mojega spečega otroka, za katerega se mi vedno

bolj zdi, da na nekaj čaka, a zdaj še ne vem, na kaj. Po teh gozdovih sem se sprehajal in na vrhu hriba, čeprav nisem šel vedno tja, me je čakalo sonce in obenem že mrak. To je bil zgodnji večer in ko sem se stisnil v njegovo naročje, sem čutil v sebi veliko majhnih ljubezni, ki gorijo kot ulične svetilke ali tiste, ki so jih imeli nekoč kočijaži in je šel sneg, v njem pa pripovedovalec, ki ničesar ne zamolči. Zgodnji večer brez vetra in podobnih reči, brez pesmi, ki lahko v meni prepeva, brez bogov, ki sem jih že spodil in so preplašeni, zakaj, če sem jaz predrzen, zakaj, če sem prav jaz tiho v zgodnjem večeru brez vetra, brez rek in rib, brez tišine, ki že hoče biti velika in se pogovarjati kar po odraslo, z rokami, v katerih stiskajo otroško srce. Boš zakričal, fant moj, in ponesel kvišku vsa bivanja in vsa sedenja, ki me imajo, ali boš še dalje tiho in govoril le sebi, kar pa po mojem nima smisla? Zgodnji večer, ki ne bo umrl nikoli, preslep je in prevelik videc hkrati, gospodar domišljij, nemara celo naš bog, ki ga čutimo, ko nam zvečer včasih zapove: »Še dalje ljubite, zdaj je čas, da ste dobri, da odprete oči ali oknice noči, da ne zgubite sledi, ki so jih napravile moje in vaše sani, moji in vaši koraki, moj spomin, ki mi ga vi vsak dan znova dajete, ko se prebudite in greste na delo ali pa spremljate svoje otroke po igriščih, čez katera naše oko več ne gre, čez katera so vržena trupla vaših in mojih psov, ne da bi bila pokopana, saj tako neznosno smrdijo, da bodo za vse večne čase ostala sama ali pa dočkala junaka, ki se še ni rodil.« Kaj pa, če je to moj sin, si mislim, kaj, če bo on ta, ki bo tam stal ponosen v samoti, v ugrizu bolečin samih nenavadnih utvar, ki včasih tudi niso. Prebudi se in povej, če si ti ta, ki bo, in še veliko časa! A on še dalje spi, kot tudi jaz sedim, a vseeno nekaj vidi. Tudi jaz z zaprtimi očmi vedno nekaj ali pa veliko vidim. Takrat, ko imam tako zaprte oči, nisem nikoli sam, navadno mi je prijetno, pridejo tudi moji bratje in vsak mi da poljub na čelo, vsak mi pove kaj prijetnega, da se nasmejem in povzpnem visoko v neke oblake, kot če me ljubkuje deklica, ki vem, da bo odšla, da bo potem živela daleč in govorila, da so bili najini gozdovi, najina sonca, najina pričakovanja, ki pa so bila v resnici čisto nekaj drugega, zasledovanja, a tudi to ni res. Moj bog, ko sem odvrigel senco na vrhu raz hrib, sem bil opečen ali pa kot da so mi slekli kožo in mi je bilo zelo hudo. Bog moj, kako je bilo. Opečen v noči, opečen v imenih prepisanih rok, ki so bile davno, tesno na stenah, na polzenju večnosti, ki pa ne bo nikoli večna. Kaj res ne bo, kaj bo res kar stala za vrati s poljubom minljivosti, s poljubom, ki ni niti poljub ljubezni niti izdajalstva? Čisto poseben poljub je, in če ga kdaj čutimo, nam je ne vem kako pri srcu. Včasih, ko smo na pustih cestah, brezbrizni postopači, je tako prazno in polno hkrati, da boli in se smeji kot sonček zlati, tisti, ki ga bo imel moj fant. Zdrznem se ta hip in se domislim: kaj pa, če poskuša moj fant prespati smrt? Moja kri plane, postane togotna kot črke v stari Zgodovini, ki jo nekateri hranijo na dnu svojega morja, postane togotna kot takrat, ko sem igral glavnega junaka v drami UNIČITE DEŽELO TEME neznanega avtorja. Kako nore so bile tiste zadnje scene, ko sem se vrtel okoli svoje osi s temno prevezo na očeh, na obrazu pa čutil vroče reflektorje, ki so mi dajali vedno bolj divjo energijo, da sem se vrtel hitreje in hitreje in govoril golim deklicam krog sebe in

iskal tisto, ki bi me rešila in popeljala stran. Ljudje so po koncu predstave ponoreli, ploskali bi še celo noč, če ne bi dokončno padli zastori in če ne bi pričelega ugašati luči. Zato pa so še dolgo stali na Gledališkem trgu in gledali v obraz velikega neznanega človeka. Po predstavi sem šel navadno s kakšno od teh deklic in se do jutra ljubil z njo. Ena mi je nekoč rekla: »Kaj misliš, da bi bilo mogoče uničiti takšno deželo?« Ničesar ne vem,« sem ji odgovoril in tudi res nisem ničesar vedel, niti mislil si nisem kaj posebnega, po predstavi sem kar pozabil na vse tiste muke, skozi katere gre junak. Po tistem sem hotel le še to, da bi mi bilo čim lepše, da bi z majhno ljubeznijo v srcu zaspal. A moja spanja navadno niso bila spokojna, večkrat sem se zbudil in začutil, da je deklica ob meni okostnjak, s prhlimi lasmi, hitro in težko sem dihal, izmučen ječar svojih neresnih iger, in vedel sem, ko se mi je to večkrat dogajalo, mislim to, da sem se ob njih prebujal kar sredi noči in se prestrašil, da lahko postanem bolan, da se mi lahko še res zgodi, da bo ta mučna dežela s toliko krvniki, s takšnim krvavim vetrom, ki gre čez deželo, za vedno ostala moja, moja nova domovina brez najsvetlejših deklic, ki živi v prelepih pesmih. Deklica, ki sem jo navadno po predstavah ljubil in jo potem kar sredi noči prebudil, ko pa sem se že jaz, s težkim srcem, bingljajočim nad velikim prepadom, da sem spodaj že videl ostre skale, tako preteče, da bi najraje zaprl oči, me je čudno pogledala in me vprašala: »Kaj ti ni že dovolj ljubezni?« Sam sem pa le strmel nekam predse, ko sem bil spoznal, da tisti moj prvi občutek ni pravi, da je deklica še vedno topla in se je celo pripravljena ljubiti, ko pa je že zbudjena, ko se pred nama že sprehajajo rahle sape jutranjih sprehodov. Objela sva se in bila je vedno bolj navdušena nad tem, kar je prihajalo. In ko sem se bil nekega dne tako prebudil, bilo je že zjutraj, sem odprl okno, ko je bilo slišati na cesti čudno bobnenje in videl sem neskončno kolono tankov in drugih vojaških vozil, ki so enakomerno, bolj počasi vozila. Zbudil sem deklico, ki je bila prespala pri meni, takoj je skočila do okna kar gola, da sem videl, da je zelo lepa tudi tako, če jo vidiš malo bolj od daleč in se ne stisne čisto k tebi, do tvojega srčka. Začela je jokati. Zvečer je bila predstava, popoldanska vaja je tekla čisto normalno, čeprav je bilo čutiti neko nenavadno razburjenje. Dvorana je bila spet napolnjena kot navadno, a opazil sem, da sedijo predvsem v boljših vrstah ljudje v vojaških uniformah, kar se do zdaj še ni pripetilo. Nekje sredi predstave je moralo biti, ko v rokah nekega starejšega oficirja, ostriznega na balin, opazim revolver, katerega cev je usmerjena nekam na oder. Takrat sem ravno govoril neki deklici: »Zvečer pridi k meni! Če me ne bo doma, me ne išči, raztrosi spomin name skozi okno, a prosim te, ne leti za njim! Se še spominjaš zadnje košnje na deželi? Če me ne bo doma, jo pozabi in misli na prvo, ki spet bo. In na okensko polico nastavi pticam hrano, a mislim, če boš hotela, da bodo zobale kar iz tvoje roke . . .« Kar padla je, malo po tistem, ko je oficir, ostrizen na balin, pritisnil na petelina. Njena glava je bila takoj vsa oblita od krvi, malo pa še od včerajšnjega sonca. Zastor je padel. To je bila zadnja predstava te drame in niti mnogo pozneje je niso več igrali. Baje so bili uničeni popolnoma vsi izvodi teksta, prav tako pa tudi vsi trakovi.

Dvignem se ta hip in odprem vrata sobe mojega fanta. Vključim magnetofon.

ob desetih mora biti tišina
 ob desetih mora biti tišina
 ob desetih mora biti tišina
 ob desetih mora biti tišina
 ob desetih mora biti tišina
 ob desetih mora biti tišina
 ob desetih mora biti tišina
 ob desetih mora biti tišina
 ob desetih mora biti tišina
 ob desetih mora biti tišina

Leningrad, decembra 1975

Pesmi

Alenka
 Glazer

INO Črno siv dan.
 Ledene plošče
 polzijo počasi mimo.
 Razbiti preostanki beline
 nad črnim dnom.
 Nekje nekdo je odšel.
 In bil je sončen dan.
 Zdaj stiska mrak.
 Neslišno drsimo
 nad temnim dnom,